

Reflectie: Als de neushoorn uitsterft krijgen we hem niet meer terug - waarom we erfgoed willen doorgeven

Historische gebouwen vertellen verhalen over wie we zijn en waar we vandaan komen. Maar hoe wegen we zulke waarden af wanneer professionals vanuit verschillende disciplines naar dezelfde werkelijkheid kijken? De vergelijking met bedreigde diersoorten, waaronder de neushoorn, maakt duidelijk wat er op het spel staat: sommige verliezen zijn onomkeerbaar.

Tekening neushoorn: AI (Copilot)

[Lees hier meer over vergelijking tussen erfgoed en de neushoorn:](#)

Een tijdje geleden gaf ik (Birgit) een presentatie over het verduurzamen van historische gebouwen voor deelnemers met uiteenlopende professionele achtergronden en die in verschillende sectoren werkzaam waren. Tijdens mijn presentatie sprak ik over de manier waarop erfgoedprofessionals de waarden van historische gebouwen onderzoeken. Daarbij maken zij gebruik van nationale richtlijnen en beschrijven zij deze waarden op een kwalitatieve manier. Dit staat in contrast met duurzaamheidsprofessionals, die bij het verkennen van mogelijkheden om gebouwen te verduurzamen gewend zijn te werken met beoordelingsinstrumenten waarmee zij bijvoorbeeld de verwachte vermindering van energieverbruik en CO₂-uitstoot kunnen kwantificeren.

Ik legde uit dat erfgoedprofessionals bijvoorbeeld een inventarisatie maken van de architectuurhistorische en cultuurhistorische waarden van een gebouw, de betekenis ervan voor de omgeving (en omgekeerd), het belang van het gebouw binnen het oeuvre van de architect, de

zeldzaamheid van dit type gebouw (hoeveel exemplaren er nog bestaan in het land of de regio), de authenticiteit en de staat van conservering van het gebouw, enzovoort.

Een van de deelnemers vroeg zich af hoe zinvol het is om al deze kwalitatieve waarden in kaart te brengen, terwijl onze wereld door klimaatverandering en natuurrampen wordt bedreigd en mogelijk onleefbaar zal worden, als er niet flinke initiatieven voor verduurzaming worden gerealiseerd. Wat blijkt uit talrijke duurzaamheidsrapporten die zijn gebaseerd op kwantitatieve gegevens. Zou het niet beter zijn om historische gebouwen te vervangen door moderne energiezuinige gebouwen die geen fossiele brandstoffen gebruiken en dus te accepteren dat we ons erfgoed moeten opgeven om de wereld leefbaar te houden?

Op basis van mijn eigen ervaringen ben ik ervan overtuigd dat historische gebouwen eveneens kunnen en moeten bijdragen aan een duurzamere wereld. Ik geloof ook dat dit een maatwerkaanpak vereist. Alle erfgoedprofessionals met wie ik samenwerk zijn het erover eens dat we alles moeten doen wat in onze macht ligt om klimaatverandering te beperken en natuurrampen zoveel mogelijk te voorkomen, terwijl we tegelijkertijd voor ogen houden dat de wereld die wij nalaten ook kwaliteit moet bieden aan toekomstige generaties.

Wat is de kwaliteit van de gebouwde omgeving zonder historische gebouwen en historische steden die ons verbinden met eerdere generaties en die dorpen en steden een eigen identiteit geven? Willen toekomstige generaties in zo'n wereld leven? Een van de erfgoedprofessionals met wie ik samenwerk vergeleek het verlies van cultureel erfgoed met het verlies van biodiversiteit: wat eenmaal verloren is gegaan, kunnen we nooit meer terugkrijgen. Met andere woorden: als de neushoorn uitsterft, krijgen we hem niet meer terug.